

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Ҳамидзода Шохрух Бозор дар мавзуи «Минтақаи Қафқоз дар низоми рақобатҳои геополитикии қудратҳои минтақавӣ ва байналмилалӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.4. Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ

Автореферати диссертатсияи Ҳамидзода Шохрух Бозор масъалаи муҳим ва серпахлуи сиёсати ҷаҳонӣ – мавқеи Қафқоз дар рақобати геополитикии қудратҳои минтақавӣ ва байналмилалиро фаро мегирад. Мубрамияти мавзӯ, пеш аз ҳама, аз таҳаввулоти босуръати оғози даҳаи сеюми асри XXI бармеояд: тағйири таносуби қувваҳо пас аз ҷанги дуҷони Қарабоғ, баҳсҳо атрофи долони Зангезур, боло рафтани аҳаммияти «долони Миёна» ва масири «Шимол-Ҷануб», инчунин фаъол гардидани бозигарони нав муҳити сиёсӣ ва амниятии минтақаро дигаргун сохтаанд. Аз ин рӯ, таҳлили ҳамзамони ҷанбаҳои амниятӣ, нақлиётӣ, энергетикӣ ва дипломатии Қафқоз саривақтӣ мебошад.

Муаллиф мавқеи ҷуғрофии минтақаро танҳо ҳамчун заминаи табиӣ намебинад, балки онро омили ташаккулдиҳандаи манфиатҳои давлатҳо арзёбӣ мекунад. Дар автореферат саҳми Россия, ИМА, Чин, Туркия, Эрон, Иттиҳоди Аврупо, Ҳиндустон ва Исроил аз диди ҳадафҳои амниятӣ, иқтисодӣ, ҳарбӣ ва транзитӣ шарҳ дода шудааст. Баррасии лӯлаҳои Боку-Тифлис-Ҷейҳон, Боку-Тифлис-Эрзурум, роҳи оҳани Боку-Тифлис-Карс ва дигар шабакаҳои иртиботӣ нишон медиҳад, ки рақобати Қафқоз имрӯз на танҳо хусусияти ҳарбию сиёсӣ, балки моҳияти равшани геоиқтисодӣ низ дорад.

Афзалияти муҳими таҳқиқот дар пайвастани мавзуи Қафқоз бо манфиатҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон зоҳир мегардад. Автореферат собит месозад, ки ҳарчанд Тоҷикистон аз минтақа фосилаи ҷуғрофӣ дорад, робитаҳои таърихӣ, узвийат дар созмонҳои бисёрҷониба, масъалаҳои амниятӣ фазои пасошӯравӣ ва имкониятҳои долонҳои нави тиҷоративу нақлиётӣ онро ба равандҳои Қафқоз вобаста мекунанд. Аз ҳамин мавқеъ пешниҳодҳои муаллиф оид ба истифодаи дипломатияи бисёрҷониба, дастгирии ташаббусҳои сулҳофарин, тақвияти ҳамоҳангӣ дар доираи СММ, ИДМ, СААД ва СҲШ ва рушди муносибатҳо бо давлатҳои Қафқоз аҳаммияти амалӣ пайдо менамоянд.

Ҳадаф, вазифаҳо, объект ва предмети таҳқиқот ба ҳам мувофиқанд. Вазифаҳои гузошташуда имкон медиҳанд, ки масъала аз арзёбии таърихӣ ва назариявӣ то таҳлили рақобати муосир ва дурнамои ҳамкорихои Тоҷикистон пайгирӣ шавад. Фарзияи илмӣ Қафқозро ҳамчун фазои низомманд, бисёрсатҳӣ ва тағйирёбанда муаррифӣ мекунад, ки дар он манфиатҳои амниятӣ, энергетикӣ, транзитӣ, ҳарбӣ ва тамаддунӣ ҳамзамон амал меkunанд. Чунин дидгоҳ барои шарҳи печидагии муҳити минтақавӣ асоснок мебошад.

Аз мазмуни автореферат бармеояд, ки диссертатсия аз се боб ва шаш зербоб таркиб ёфтааст. Натиҷаҳои нави илмӣ ба таври мушаххас номбар шудаанд. Дар қатори онҳо арзёбии зарфиятҳои таърихӣю геополитикии минтақа, татбиқи се равиши назариявӣ, муайян кардани манфиатҳои қудратҳо, шарҳи бархӯрди онҳо дар вазъи зудтағйирёбандаи ҷаҳон, таҳлили нақши созмонҳо ва муайянсозии дурнамои робитаҳои Тоҷикистон бо кишварҳои Қафқоз ҷойгоҳи асосӣ доранд. Нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшуда бо ин натиҷаҳо иртибот дошта, мавқеи муаллифро оид ба Қафқоз ҳамчун фазои ғайраравшан ва таъсиргузори Авруосиё равшан мекунад.

Натиҷаҳои таҳқиқот дар се мақолаи маҷаллаҳои илмӣ тақризшаванда ва ду мақолаи маҷмуаҳои конференсияҳо ба таърифи расидаанд. Интишороти самтҳои калидии қор таҳаввули геополитикии Қафқоз, равандҳои минтақавӣ ва нақши СААД-ро инъикос менамоянд.

Аҳамияти амалии қор дар имкони истифодаи натиҷаҳо барои таҳияи маводи таҳлилӣ, тақмили самтҳои сиёсати хориҷии Тоҷикистон, арзёбии ҳавфу имкониятҳои роҳҳои транзитӣ ва таълими фанҳои геополитика, муносибатҳои байналмилалӣ ва амнияти минтақавӣ ифода меёбад. Пешниҳод дар бораи таъсиси маркази илмӣ-таҳлилии андозагирии вазъи геополитикии ҷаҳон ва мушаххассозии мақоми Тоҷикистон низ ҷолиби тавачҷуҳ аст, зеро он пайванди таҳқиқоти академиро бо талаботи амалии идоракунии давлатӣ нишон медиҳад.

Дар баробари ин, ду нуктаи зеринро ҳамчун пешниҳод барои тақмили минбаъдаи таҳқиқот зикр кардан мумкин аст:

1. Нақши Ҷумҳурии Тоҷикистон дар танзими равандҳои геополитикии Қафқоз муҳим арзёбӣ шудааст, аммо ин мавқеъ метавонист бо мисолҳои бештари мушаххаси дипломатӣ ва институтсионалӣ асоснок карда шавад.

2. Таҳлили сиёсати қудратҳои ҷаҳонӣ ва минтақавӣ аз ҷиҳати ҳаҷм яқсон нест. Ба сиёсати баъзе давлатҳо таваҷҷуҳи бештар ва ба баъзеи дигар таваҷҷуҳи маҳдуд зоҳир гардидааст.

Эродҳои зикршуда ҷузъӣ ва тавсиявӣ буда, ба мазмуну арзиши умумии кор таъсири манфӣ намерасонанд. Автореферат бо баёни фаҳмо таҳияи диссертатсия, натиҷаҳои асосӣ, дараҷаи навгонӣ ва имкони истифодаи амалии онҳоро нишон медиҳад. Хулосаҳо ба вазифаҳои таҳқиқот мувофиқанд ва маводи интишоршуда муҳтавои асосии рисоларо фаро гирифтааст. Бо назардошти ин, диссертатсияи Ҳамидзода Шохрух Бозор дар мавзӯи «Минтақаи Қафқоз дар низоми рақобатҳои геополитикии қудратҳои минтақавӣ ва байналмилалӣ» таҳқиқоти анҷомёфтаи илмӣ маҳсуб ёфта, ба талаботи муқарраргардида ҷавобгӯ мебошад. Муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.4. «Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ» доништа мешавад.

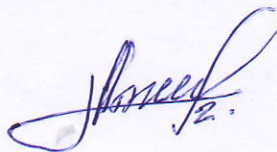
Такриздиханда:

доктори фалсафа (PhD)-доктор

аз рӯйи ихтисоси 6D050200-Сиёсатшиносӣ

мудирӣ кафедраи сиёсатшиносии

ДДОТ ба номи Садриддин Айний

Амиров Т.Ш.

Имзои **Т.Ш.Амиров**ро тасдиқ мекунам.

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои

маҳсуси ДДОТ ба номи С. Айний

Қодирзода С.

Суроғаи муассиса:

734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон

ш.Душанбе, хиё. Рудакӣ, 121

Тел.: (+992 37) 2241383;

E-mail: info@tgpu.tj

« 08 » 09 соли 2026